

„Útelágazódás” előtt az Európai Néppárt

**Jobboldali gyűjtőpárt vagy balliberális
segéderő?**

1. Vezetői összefoglaló

- 1) Amikor a Fidesz 2000-ben belépett az Európai Néppártba (EPP), egy olyan európai bővülő gyűjtőpárthoz csatlakozott, amely keresztény, konzervatív és bevándorlásellenes erőnek számított. A Fidesz és az EPP kapcsolata egyszerre stratégiai és elvi kérdés, ezért annak jövője nem dőlhet el egyik napról a másikra. Az EPP-nek döntenie kell, hogy megmarad-e jobboldalinak, azaz a keresztény kultúra védelmezőjének, az illegális bevándorlás ellenzőjének és a családok támogatójának. Megválaszolandó kérdés az is, hogy az EPP egyszínű kispárt vagy sokszínű gyűjtőpárt akar-e lenni.
- 2) Az EPP a Fidesz belépése óta ideológiai irányváltást hajtott végre. A pártszövetség által 2001-ben elfogadott Berliini Nyilatkozat még az illegális bevándorlás elleni küzdelmet, az országhatárok hatékony védelmét, a gyermekeikért felelősséget vállaló család támogatását emelte a pártszövetség politikájának középpontjába. Beszédes, hogy az akkori EPP többsége Berlusconi-ban látta a jövőt, Helmut Kohlban a példát és II. János Pál hatására az európai alkotmányban az Istenre való hivatkozásért is kiállt.
- 3) 2020 elején úgy tűnik, hogy az EPP mostani vezetői
 - az európai baloldalhoz való alkalmazkodás érdekében megpróbálják a pártszövetség elveit a baloldal számára kompatibilissé tenni (legyen szó az illegális bevándorlás elfogadásáról, a genderszemlélet felvállalásáról vagy a humanitárius vízum megszavazásáról), Angela Merkelnek a német CDU-t „szociáldemokratizáló” törekvéseihez hasonlóan;
 - feladva a húsz évvel ezelőtti gyűjtőpárti célokat megelégszenek a kispárti léttel, illetve a zöld és a liberális baloddallal való állandó együttműködéssel olyan kérdésekben, amelyek megkülönböztethetnék a Néppártot a baloldali pártoktól.
- 4) 2020-ra az EPP válságba került, ma már csak az Európai Parlament képviselőinek negyede tartozik a pártszövetséghez, amelyből két, ellentétes jövőképen alapuló kiút is lehetséges: a balliberális fordulat folytatása vagy a visszatérés a húsz évvel ezelőtti, kereszténydemokrata gyökerekhez. 2020 nagy kérdése, hogy az EPP melyik utat választja, s hogy egyáltalán képes lesz-e választani egy utat.

2. Az EPP pártstratégiai dilemmája

2000-ben a Fidesz, Helmut Kohl invitálására, egy olyan Európai Néppártba lépett be, amely ereje teljében lévő nemzeti pártokból tevődött össze. Vezető ereje, a CDU-CSU pártszövetség csak a pártfinanszírozási botrány miatt csúszott a 40 százalékos érték alá.¹ A párttagok 83 százalékos támogatásával az EPP-be felvett² Silvio Berlusconi-féle Forza Italia a 2001-es olasz választáson még majdnem 11 millió szavazatot kapott, s ezzel közel 30 százalékos eredményt ért el. A spanyol Néppárt a 2000-es nemzeti választáson 44,5, míg az osztrák Néppárt az 1999-es EP-választáson 30,7 százalékot szerzett. Látványosan gyenge eredményt csak a francia RPR (13 százalék), a svéd Mérsékelt Párt (20,7 százalék) vagy a belga Keresztény Néppárt (CVP, 13,5 százalék) szerzett, minden országban a jobboldal fragmentációja miatt.

Az EPP a német CDU gyűjtőpárti stratégiáját követte Európa újraegyesülése előtt, a 90-es években. Politikai gépezetének modelljévé a szintézis vált, azaz a konzervatív, keresztényszociális értékek felkarolása annak érdekében, hogy összefogja a jobboldalt és a politikai közepet a pártpalettán. A végeredmény egy olyan pártszövetség lett, amelyben liberális, nemzeti és kereszténydemokrata jobboldaliak egyaránt megtalálhatóak voltak.

A gyors bővülés először éppen 2000-ben rekedt meg, amikor az EPP liberális tagpártjai először próbálták meg akarataikat érvényesíteni egyoldalúan a pártszövetségben. Hivatalosan az értékek és az érdekek vitájáról volt szó, valójában az EPP jövőbeli irányvonaláról, a liberális kispártiság és a sokszínű jobboldali gyűjtőpártiság közötti választásról. A vitát kiváltó ok az osztrák Néppárt (ÖVP) 1999-es koalíciója volt a jobboldali radikális Szabadságpárttal (FPÖ), amely francia kezdeményezésre Ausztria elleni politikai karanténba torkollott a brüsszeli intézményrendszerben. Ennek része volt, hogy az EPP liberális tagpártjai, a belga CVP, a francia UDF és az olasz PPI, 2000 februárjában hivatalosan is kezdeményezték az akkor 37 tagú EPP-ből az ÖVP kizárását.³ A kommunista korszakból vagy az utóbbi évek jogállamiság-vitáinak apropóján már jól ismert „felszalámizó” taktika lényege, hogy a belső bizalmatlanság szításával megosszák, majd saját oldalukra fordítsák a pártcsaládot. Ennek beszédes következménye, hogy a francia UDF ma már nem létezik, utódszervezete (MoDem) Emmanuel Macron támogatója, az olasz PPI a 80-as évek kereszténydemokratáinak átmeneti alakulata volt, s ma már a baloldali Demokrata Párt része, a CVP pedig a Fidesz egyik legelszántabb ellenfele az EPP-ben. Ismert, hogy a liberális tagpártok kísérlete kudarccal végződött. 2000-ben az EPP még elkötelezett volt a gyűjtőpárti stratégia mellett.

A jobboldali pártszövetség létrehozásakor a brit Conservative Party (Konzervatív Párt) felé tett lépés volt a legbátrabb, hiszen közismert volt, hogy a britek nem rokonszenveznek a kontinentális európai jobboldalnak az Európai Unióba vetett bizalmával és nem kívánták a brüsszeli intézményeket erősíteni sem a nemzeti szuverenitás rovására. Éppen ezért a Konzervatív Párt soha nem lépett be az EPP-be, csak frakciószövetséget hozott létre vele.

Az Európai Unió alkotmányos szerződésének látványos kudarca, majd a gazdasági válság kirobbanása után tett federalizációs kísérletek megnehezítették az együttműködést. Így a brit konzervatívok 2009-től önálló frakciót szerveztek az Európai Parlamentben („Európai Konzervatívok és Reformerek”), s ezzel jelképesen is véget ért az EPP gyűjtőpárti időszaka. Az európai jobboldal két részre hasadását az EPP nem tudta megakadályozni.

3. Az EPP fordulata a baloldali eszmék felé

A Fidesz belépését követően, 2001-ben a CDU-CSU által szervezett berlini EPP-kongresszuson fogadták el azt a Berlini Nyilatkozatot, amely mind tartalma, mind felépítése alapján a keresztény-konzervatív pártcsalád fundamentumának is nevezhető, és amely nem véletlenül kapta az „Értékek Uniója” elnevezést sem. Ezen a kongresszuson Helmut Kohl tartotta a bevezető előadást és az európai jobboldal sztárja és jövőbeli reménysége – még a később a liberálisok felé nyitó Elmar Brok szerint is – Silvio Berlusconi volt. Berlusconi nem véletlenül mondta újságíróknak a kongresszus alkalmából, hogy az EPP közössége Helmut Kohl gyermekeiből áll.⁴ De talán még beszédesebb, hogy a 2000-es évek elején Angela Merkel, aki akkor még csak a CDU elnöke volt, a II. János Pál pápánál tett látogatása után elkötelezte magát az európai alkotmány felekezetszemélyes Isten-invokációja mellett.⁵ Igaz, nem sok sikerrel.

3.1. A bevándorlás támogatása

A 2001-es Berlini Nyilatkozat szerint a *„kontrollált bevándorlási politikának át kell fognia a származási országgal történő politikai és gazdasági együttműködést, az illegális bevándorlás elleni közdelemet és a külső határok hatékony őrzését.”*⁶ Ezzel összecseng az akkori francia köztársasági elnök, a 2019-ben elhunyt Jacques Chirac 1991-es mondata, miszerint *„Kevesebb problémát okoz, ha spanyolok, lengyelek és portugálok dolgoznak itt és nem muszlimok vagy feketék.”*⁷ Szintén ide sorolható a CDU elnökének, Angela Merkelnek valamivel diplomatikusabb, 2010-ben megfogalmazott gondolata: *„Nem működik, hogy a különböző kulturális háttérű emberek boldogan éljenek egymás mellett.”*⁸, illetve *„immár nyilvánvaló, hogy a multikulturális társadalom felépítése, az álom, hogy egymás mellett éljünk, egymás öröme, végképp megbukott.”*⁹ Lényegében ugyanezt mondta 2012-ben Nicolas Sarkozy akkori francia köztársasági elnök és EPP-politikus: *„Ha mindenkit befogadunk, a bevándorlási rendszerünk szétrobban.”*

A fenti kijelentések jól mutatják, hogy a néppárti színekben politizáló nemzetállami vezetők migrációs retorikája és gondolatai kritikusak voltak korábban e téren. 2015 után azonban radikális fordulatot vett a nyilatkozatok iránya ebben a kérdésben. A liberális kánonnak megfelelően előtérbe került a demográfiai nehézségek bevándorlás-alapú megoldása a családalapú megoldásával szemben, illetve minden érkező menekültként való befogadása a határok megvédésével szemben.

Manfred Weber, az EPP-frakció jelenlegi vezetője és a Fidesz kizárásának egyik szószólója 2018-ban a muszlim bevándorlók befogadása mellett érvelt. *„Különböző véleményeink vannak a migrációról, de ha azt mondjuk, hogy azért kell félni valakitől, mert muszlim, akkor a dzsihádisták dolgát végezzük. Emberi jogokat kell védenünk és nem keresztény jogokat.”*¹⁰ Jean-Claude Juncker, aki szintén a Fidesz éles kritikusaik közé tartozik, az Európai Bizottság EPP-hez tartozó elnökeként úgy vélte, hogy a *„határok a politikusok legrosszabb találmányai.”*¹¹ Ugyan az illegális migrációt nem védelmezte kifejezetten, de a határok ellenségeként és a legális migráció támogatójaként mégiscsak így olvashatóak szavai. *„Európának – elöregedő kontinensként – vitathatatlanul szüksége van a legális migrációra.”*¹² – mondta Juncker. Ehhez 2017-ben csak asszisztált luxemburgi párttársa, Frank Engel, aki szerint *„Nem befogadni menekülteket, nem európai magatartás.”*¹³

A régi és az új nyilatkozatok közötti tartalmi különbség szembetűnő. A néppárti vezetők pálfordulása lassú folyamat volt, de benne a 2015-ös migrációs válsághelyzet kitüntetett szerepet kapott. Már az EPP 2012-es bukaresti tisztújító kongresszusán elfogadott program tartalmazott

az öregedő európai társadalomra vonatkozó utalásokat és az ennek kapcsán megfogalmazott fejezetben gazdasági szempontból közelítették meg a jelenséget. 2012-ben már felsejlett, hogy a családok gyermekvállalása mellett a bevándorlásnak kitüntetett szerepe lehet az ajánlott megoldások között, így a bevándorlásról és integrációról szóló részben homályosan jelezték az elmozdulást a bevándorlás szerepének megítélésében. *„Az EU olyan bevándorlási politikát igényel, amely megfelel egyik részről a migrációs áramlatok nyomásának, és másik részről kellően reagál a saját demográfiai helyzete támasztotta kihívásra.”*¹⁴

A sokszor körmönfontan, máskor átlátszóan megfogalmazott nyilatkozatok mögötti elvi fordulat letagadhatatlan. Ezeknél jobban csak a szavazási magatartás beszédesebb, például a híres-hírhedt „Humanitárius vízum” esetében, amely az illegális bevándorlás legalizálását tűzte célul. Ismert, hogy a kezdeményezés értelmében bármelyik uniós nagykövetségen, konzulátuson vagy külföldi uniós delegációnál lehetne kérvényezni adott uniós tagállamban érvényes engedélyt.

A javaslatról két alkalommal szavaztak, először 2018. november 14-én, amikor még nem lett meg a vízumok bevezetését kezdeményező határozat elfogadásához szükséges abszolút többség, a 349 igennel voksoló képviselő számossága elmaradt az ehhez szükséges 376 szavazattól. Az EPP többsége elutasító volt a bevándorlást ösztönző intézkedés kapcsán az első szavazás alkalmával, ugyanakkor az akkor 197 fős képviselőcsoportból 61 fő megszavazta azt. Az egy hónappal későbbi, ismételt szavazáson, 2018. december 11-én már 429 képviselő támogatta a javaslatot, közöttük a Néppártból 121 fő. Nem meglepő módon a magyar kormánypartok képviselői nemmel szavaztak.

A bevándorlás utánpótlásként való értelmezése, az illegális bevándorlás legalizálása a humanitárius vízummal teljesen ellentétes a 2001-es Elvi Nyilatkozat értékrendjével, s egyértelműen az EPP elvi és taktikai fordulatát mutatja az európai baloldal felé.

3.2. A család és a házasság átértelmezése

Az Európai Néppárt 2001-es Berliini Nyilatkozata a családot még a társadalom alapelemeként definiálta, ahol az anya és apa közösen vállal felelősséget gyermekeikért. A nyilatkozat középpontba állítja Európa népesedési problémáját, melynek megoldására a családok világos és határozott támogatását, a gyermekgondozás és a gyermekek oktatásának politikai és gazdasági ösztönzését is megfogalmazza. A dokumentum szerint Európa megújulásához és a születési arányok csökkenésének megállításához a családok támogatása kulcsfontosságú.

Az EPP számára az azóta eltelt idő alatt a család hangsúlyos érték maradt ugyan, mégis a közösség reprodukciójának immár nem egyetlen forrását jelenti, sőt nyitottá vált a férfi és nő kapcsolatán túli partnerségek irányába is. 2001-ben a pártszövetség álláspontja nem szólt az egyneműek házasságának támogatásáról, a 2010-es évekre e téren is irányváltás történt.

Az EPP emblemikus alakja, Jacques Chirac 1998-ban még a következőképpen fogalmazott: *„Nem szabad megkockáztatni azt, hogy elferdítsük ezt a jogot, vagy hogy elcsépeletté tegyük azzal, hogy ugyanarra a síkra helyezzük korunknak más emberi valóságait, amelyek messze vezetnek a család alkotó értékeitől.”*

Ezzel szemben Németországban 2017. június 6-án elfogadták a házasságkötés reformját, s szemben a német alaptörvény elvével, miszerint a házasság egy férfi és nő közötti kötelék, megnyitották az intézményt az azonos neműek számára is. Nem meglepő, hogy a 2011-es magyar Alaptörvénynek a németéhez hasonló alapelve éles liberális kritikával találkozott az Európai Unió részéről.

Az EPP legnagyobb tagpártjának, a CDU-nak a fordulata rendkívül tanulságos. Noha sok német kereszténydemokrata politikus ellenezte az egyneműek házasságkötésének legalizálását, köztük Angela Merkel német kancellár is, a 2017-es választás előtti utolsó parlamenti ülésén valódi társadalmi vita nélkül átvárt törvényjavaslat párttaktikai célokat szolgált. Merkel nem szavazta meg a kezdeményezést, de nyilatkozatával ő hívta fel a figyelmet a témára, s engedte a javaslatról a szavazást, abban a reményben, hogy ezzel elhárul a CDU és a baloldali Zöldek közötti koalíciókötés utolsó ideológiai akadályát. De nem csupán Németországban történt liberális fordulat e téren, hiszen a német példát követve az osztrákok is bevezették az intézményt 2019-től, 2020-ig Írország EPP-hez tartozó miniszterelnöke, Leo Varadkar pedig nyíltan homoszexuális élettársi közösségben élt.

A család és a házasság hagyományos fogalma húsz év alatt felismerhetetlenségig felhígult az EPP fontos tagpártjaiban és így az EPP-ben is, amely jól jelképezi az EPP baloldali fordulatát.

3.3. A társadalmi nem (gender) elfogadása

Végül az Európai Néppárt egyre nyitottabbá vált a gender-lobbi hol nyílt, hol szerződésszövegbe rejtett követeléseivel felé is. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 2011-ben fogadta el az ún. Isztambuli Egyezményt, amelyet Magyarország is aláírt, de nem ratifikált. A dokumentum a nemek biológiai fogalma helyett „társadalmilag kialakult szerepekre” hivatkozik, s ezeket nevezi gendernek. Ez a meghatározás közvetve kibővíti a hagyományos, férfi-női felosztást. Ezzel az egyezmény nemcsak, hogy a két teremtett nem helyett végtelen számú, önkényesen létrehozott gender-kategória előtt nyitna utat, de még általános kötelezettséget is róna az államokra.

Az Isztambuli Egyezmény így a konzervatív és a balliberális emberkép közötti küzdelem szimbólumává vált. Az egyezmény egyértelműen az utóbbi oldalára állt, amikor szorgalmazza, hogy a „(...) társadalmilag kialakult szerepváltozásokat segítsenek elő a nők és a férfiak társadalmi és kulturális viselkedésmintáiban, hogy megszüntessék mindazon előítéleteket, szokásokat, hagyományt és más gyakorlatokat, amelyek a nők alsóbbrendűségének gondolatán vagy a sztereotíp női és férfi szerepeken alapulnak.”¹⁵

Az EPP baloldali fordulatának legszembeötlőbb és megkérdőjelezhetetlen bizonyítéka, hogy a pártszövetség frakciója 2019 novemberében sürgősségi határozatban szólította fel az Európai Bizottságot, hogy ratifikálja az egyezményt. Az Európai Parlament a tagállamokat felszólító határozatot 500 igen, 91 nem és 50 tartózkodás mellett fogadta el. A néppárti képviselők 124 igen, 10 nem és 22 tartózkodás mellett támogatták, hogy az egyezményt még nem elfogadó országok (Magyarország, Bulgária, Csehország, Litvánia, Lettország, Szlovákia, Egyesült Királyság) sürgősen ratifikálják azt.

4. Az EPP gyengülése

2002-ben az Európai Unió Tanácsa elhatározta az Európai Parlament választási rendszerének reformját.¹⁶ A legkisebb közös többszörös jegyében fogant átalakítás két szempontból is fontos lett az EPP jövője szempontjából.

Egyrészt legkésőbb 2009 után megtiltotta a kettős mandátum elvét, azaz nemzeti parlamenti képviselő nem szerezhette innentől kezdve EP-mandátumot, más szóval a reform egy önálló európai politikai osztály létrejöttét segítette elő. Ez ma jól érzékelhető az EPP-frakció és a 83, köztük nem EU-tagokból is érkező tagpártok által alakított EPP mint pártszövetség kettősségében. Természetesen a két közösség között jelentős az átfedés, de a nemzeti pártok szövetségeként működő EPP döntéshozói mégis közvetlenebbül kötődnek a tagállamok politikai osztályaihoz. Jellemző, hogy az EPP-frakció nagyobb lendülettel fordult a balliberálisok irányába, mint maga az EPP, amely jól érzékelhető a két közösség eltérő álláspontjában a Fidesz megítélése kapcsán.

Az Európai Parlament választási rendszer reformjának másik fontos eleme az arányos választási rendszer kötelezővé tétele volt, amely elsősorban a hagyományosan többségi brit választások szempontjából volt nagy fordulat. A kötelezően arányos választási rendszer közvetlen következménye viszont az lett, hogy az európai pártszövetségek végérvényesen lemondtak a többségszerzés lehetőségéről, s elfogadták a kisebbségi lét örök kompromisszumait és együttműködési kényszereit.

Természetesen a választási rendszer átalakítását az Európai Néppárt is támogatta, amely az akkori 15 tagállamból 7-ben adott kormányfőt. Az elképzelés alighanem az volt, hogy az EPP tagpártjainak így is sikerül az Európai Parlament mandátumainak 30-40 százalékát megszereznie, s egy kényelmes nagykoalíciót alkotnia az európai szociáldemokratákkal. A terv 2019-ig nagyjából működött, még akkor is, ha a nagykoalíció egyre kisebb lett. 2019-ben viszont a többségét is elvesztette, s ezért három-négypárti együttműködés került e helyére.

Az európai politikai osztály a balliberális brüsszeli nyilvánosságnak akart megfelelni, elszakadva a nemzeti viszonyoktól, ezért két évtized alatt baloldali fordulatot kezdett meg, amelynek jelenleg is folyamatában vagyunk. Az egyre balliberálisabb, politikailag korrekt válaszokat adó EPP politikusaira azonban a tagállami választók nem tartottak igényt, így a párt támogatottsága jelentősen csökkent. Míg a 2004-es EP-választáson még a mandátumok 36,61 százalékát tudta megszerezni, addig 2019-ben (a brexit előtt) már csak 24,23 százalékát.

	2004	2009	2014	2019
az EPP-frakció aránya az EP-ben	36,61	36,01	29,43	24,23
Fidesz mandátumaránya az EP-ben	1,64	1,9	1,6	1,73
Fidesz mandátumaránya az EPP-frakcióban	4,48	5,28	5,42	7,14

1. táblázat: Az EPP és a Fidesz EP-n belüli mandátumaránya, valamint a Fidesz aránya az EPP-frakcióban 2004-2019 (százalék)

Az EPP választási reformot és a balliberális fordulatot követő hanyatlása az ellenpróbát is kiállja. Hiszen a Fidesz EPP-n belüli súlya folyamatosan nőtt, azaz a magyar kormánypart sokkal jobban szerepelt a választásokon, mint az EPP többi tagpártja.

Az EPP balliberális fordulatának protagonistái sokszor azzal érvelnek, hogy ez a helyes út, hiszen az európai uniós tagállamok társadalmi is megváltoztak. Példaképük Angela Merkel, aki immár

15. éve német kancellár és ezalatt pártját, a CDU-t szociáldemokratizálta. A választási eredmények hanyatlása azonban ezt a feltevést egyértelműen megcáfolja. Igaz, hogy az európai társadalmak különösen a bevándorlás révén, átalakulnak, de az új szavazók alighanem nem kérnek a balliberális EPP-tagokból, helyette sokkal inkább a valódi bevándorláspárti erőket választják. A merkel ideológiai fordulatból nem kérnek a választók, újabban a német CDU-ból sem, de az EPP hanyatlása is ezt bizonyítja.

Ettől függetlenül tény, hogy a 2019-ben alakult EPP-frakción belül a liberális tagok tábora változatlan, a zömében északi tagállamokban politizáló pártok képviselői több mint 50 mandátumot szereztek 2019. május 26-án, ami nagyjából megfelel az 5 évvel korábbi eredményüknek. Ezzel szemben a balliberális fordulatot szkeptikusan szemlélő kereszténydemokrata irányhoz közelebb álló tagpártok eredményei visszaestek. A francia republikánusok és az olasz Forza öt évvel ezelőtti támogatottsága például meglehetősen csökkent. Csak a bolgár GERB és a Fidesz tudta önállóan (közös indulás nélkül) megtartani vagy javítani az öt évvel ezelőtti eredményét, ennek köszönhetően a liberálisok relatív pozíciója megerősödött az EPP-frakción belül.

2020 során a fent vázolt helyzetre kellene az EPP-nek választ adnia. A helyzet a balliberális fordulatot ellenzők számára nem sok reményt ad. Mivel a peremfeltételek (választási rendszer) aligha változnak, az EPP-nek nincs reális esélye a többség megszerzésére. Választói támogatottsága hiába hanyatlik, a vészcsengő meghúzására képes pártok relatív súlya csökkent 2019 májusában, míg a balliberális fordulatot támogatók relatív súlya nőtt. A Fidesz szinte egyedüli kivétel ebben a helyzetben, amelyet általános értetlenség vagy éppen rosszindulat övez. A magyar kormánypárt ugyanis a balliberális fordulattal szembeszállva lett sokkal sikeresebb, mint az összes többi EPP-tagpárt. A Fidesz bebizonyította, hogy egy jobboldali vagy hagyományos értelemben vett kereszténydemokrata EPP-tagpárt nagyon is sikeres lehet. A kérdés csak az, hogy ebből a jó példából kérnek-e a sikertelen ellenlábások.

Az EPP – ahogy Medgyessy Péter mondaná – útelágazódáshoz érkezett. 2020-ban el kellene döntenie, hogy a balliberális fordulat folytatását és a tartós kispártiságot választja, mint a benelux és skandináv tagpártjai vagy a visszatérést a kereszténydemokrata gyökerekhez, s a jobboldali gyűjtőpártiságot. Ez az utóbbi út a régi 35 százalék feletti választás és EP-mandátumarányt is lehetővé tenné, ahogy azt a Fidesz magyarországi példája mutatja. Ilyen stratégiai és elvi döntést meghozni sohasem egyszerű, s 2020-ban is számos politikai esemény és érdek bonyolítja a helyzetet. Legyen szó például az idejű lengyel elnök- és a román, illetve horvát parlamenti választásokról, amelyen eldől, hogy az EPP balliberális fordulatával egyetértő politikai erők meg tudják-e szerezni, illetve meg tudják-e tartani a hatalmat Közép-Európában. A novemberi amerikai elnökválasztáson eldől, a közeljövő milyen nemzetközi környezetet ígér, de a keret költségvetésről szóló európai alkufolyamatnak és a német EU-elnökség kompromisszumvágyának is fontos szerepe lehet.

Így az sem lehetetlen, hogy hiába a jó diagnózis, az EPP 83 tagpártja végül úgy dönt, hogy idén nem dönt. Ez a döntés ugyanis nem egyszerűen a Fideszről, hanem a jövőről szól.

5. Jegyzetek

¹ <https://www.wahlrecht.de/umfragen/forsa/2000.htm>

² <https://www.spiegel.de/politik/ausland/silvio-berlusconi-wir-sind-die-kinder-helmut-kohls-a-112206.html>

³ <https://www.spiegel.de/politik/ausland/europaeische-volkspartei-streit-um-ausschluss-der-oevp-a-63701.html>

⁴ <https://www.spiegel.de/politik/ausland/silvio-berlusconi-wir-sind-die-kinder-helmut-kohls-a-112206.html>

⁵ <https://www.spiegel.de/politik/ausland/nach-papst-audienz-merkel-will-gott-in-eu-verfassung-verankern-a-250533.html>

⁶ Thomas Janes, Steven Van Hecke: At Europe's Service: The Origins and Evolution of the European People's Party (2009) 348. oldal

⁷ <https://www.france24.com/en/20190926-jacques-chirac-in-quotes>

⁸ http://www.hetek.hu/kulfold/201010/nemet_fejtoro_3_millio_toroknek_kell_beilleszkedni

⁹ <https://www.bbc.com/news/world-europe-11559451>

¹⁰ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-09-11-ITM-011_EN.html

¹¹ <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/national-borders-are-the-worst-invention-ever-says-ec-chief-jean-claude-juncker-a7204006.html>

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/SPEECH_17_3165

¹³

https://mandiner.hu/cikk/20171122_frank_engel_a_kvotakrol_nem_az_a_kerdes_hogy_kotelezo_e_a_rendszer_hanem_az_hogy_automatikus_legyen

¹⁴ A párt programja. Az Európai Néppárt tisztújító kongresszusa, 2012. október 17-18., Bukarest https://www.epp.eu/files/uploads/2015/09/Platform2012_HU1.pdf

¹⁵ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002D0772&from=HU> (2020. február 9.)